23/10/2023

Ολοκληρώθηκε το Β’ Επιστημονικό Συνέδριο μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Την Παρασκευή 20 και το Σάββατο 21 Οκτωβρίου 2023 πραγματοποιήθηκε στην Αίθουσα Πολιτιστικών Εκδηλώσεων του Συνοδικού Μεγάρου το Β΄ Επιστημονικό Συνέδριο Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού της Εκκλησίας της Ελλάδος. Το γενικό θέμα του Συνεδρίου ήταν: «Η Ορθόδοξη Εκκλησία στη Μικρά Ασία, τον Πόντο και την Ανατολική Θράκη από τους πρώτους Χριστιανικούς αιώνες μέχρι και τα δραματικά γεγονότα του 20ού αιώνος».

Το Συνέδριο διοργανώθηκε από την Ειδική Συνοδική Επιτροπή Πολιτιστικής

Ταυτότητος, της οποίας προεδρεύει ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δημητριάδος και Αλμυρού κ. Ιγνάτιος.
Οι εργασίες του Συνεδρίου άρχισαν την Παρασκευή 20 Οκτωβρίου και ώρα 17.00 με τον χαιρετισμό του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου, τον οποίο ανέγνωσε ο Γραμματεύς της Ε.Σ.Ε. Πολιτιστικής Ταυτότητος Αρχιμ. Θεόκλητος Μέντης.

Μεταξύ άλλων, ο **Μακαριώτατος** ανέφερε ότι: «*Η Εκκλησία της Ελλάδος διαφυλάσσει την ιστορική μνήμη, τιμά τους Αγίους και τους Μάρτυρες, προβάλλει τον ρόλο των Ορθοδόξων κληρικών, μελετά την καλλιέργεια της ελληνικής παιδείας σε καθεστώς δουλείας και γενικότερα φέρνει την ελληνική κοινωνία σε στενότερη επικοινωνία με την Ελληνορθόδοξη παράδοση των Αλησμόνητων Πατρίδων*». (Διαβάστε αναλυτικά: **Ο χαιρετισμός του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Ιερωνύμου)**

Ο Αρχιμανδρίτης Θεόκλητος Μέντης διαβάζει τον χαιρετισμό του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου

Ακολούθησε ο χαιρετισμός του Γενικού Γραμματέως Ανωτάτης Εκπαιδεύσεως Δρος Οδυσσέα Ζώρα, ο οποίος παρέστη και εκπροσώπησε τον Υπουργό Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού κ. **Κυριάκο Πιερρακάκη**. Ο κ. Ζώρας μετέφερε τις ευχές της ηγεσίας του Υπουργείου για ευόδωση των εργασιών του Συνεδρίου.

Ο Γενικός Γραμματεύς Ανωτάτης Εκπαιδεύσεως Δρ Οδυσσέας Ζώρας απευθύνει χαιρετισμό εκ μέρους της ηγεσίας του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού

Στη συνέχεια, χαιρέτισε το Συνέδριο ο παριστάμενος Γενικός Γραμματεύς της Διακοινοβουλευτικής Συνελεύσεως Ορθοδοξίας (ΔΣΟ) και Βουλευτής Λαρίσης Δρ **Μάξιμος Χαρακόπουλος**. Ο κ. Χαρακόπουλος συνεχάρη εκ μέρους της ΔΣΟ την Εκκλησία της Ελλάδος «*για την πρωτοβουλία αυτών των συνεδρίων -τρία στη σειρά- για τον Ελληνισμό της καθ' ημάς Ανατολής με αφορμή τη συμπλήρωση 100 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή σε συνέχεια 10 συνεδρίων που είχαν γίνει το προηγούμενο διάστημα, με αφορμή την συμπλήρωση των 200 ετών από την Ελληνική Επανάσταση, από τον αγώνα της εθνικής ανεξαρτησίας*». «*Αυτά τα*

συνέδρια», τόνισε, «συμβάλλουν στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης».

Ο Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Πολιτιστικής Ταυτότητος Σεβ. **Μητροπολίτης Δημητριάδος** και Αλμυρού κ. Ιγνάτιος, στον δικό του χαιρετισμό, υπογράμμισε μεταξύ άλλων:

«Η Εκκλησία της Ελλάδος ενδιαφέρεται για την επιστημονική και ιστορική τεκμηρίωση των γεγονότων, τα οποία αναφέρονται στη μακροχρόνια παρουσία της Ορθοδοξίας και του Ελληνισμού στα χώματα της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Ανατολικής Θράκης. Πιστεύουμε στον διάλογο, στη νηφάλια σκέψη και στη σοβαρή παράθεση επιχειρημάτων. Αυτό είναι το χρέος μας προς τους Αγίους και τους Μάρτυρες των περιοχών αυτών και προς τη μνήμη των θανατωθέντων και των προσφύγων».

(Διαβάστε αναλυτικά: **Χαιρετισμός του Μητροπολίτη Δημητριάδος)**

Η εναρκτήρια συνεδρίαση έκλεισε με τον χαιρετισμό του Προέδρου της Επιστημονικής Επιτροπής, Καθηγητού κ. **Εμμανουήλ Βαρβούνη**, Κοσμήτορος της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών του ΔΠΘ. Ο κ. Βαρβούνης ανέφερε τα εξής: *«Το πρώτο συνέδριο της νέας αυτής σειράς διοργανώθηκε τον Οκτώβριο του 2022, με θέμα: "Η κατάρρευση των Αυτοκρατοριών (1914-1923) και η Γενοκτονία των Χριστιανών από τους Οθωμανούς και τους Νεοτούρκους: Μικρά Ασία, Πόντος, Ανατολική Θράκη, Αρμένιοι, Ασσύριοι". Το συνέδριο αυτό διεξήχθη με ιδιαίτερη επιτυχία, ήδη δε, όπως είναι πλέον παράδοση για τα συνέδρια αυτής της σειράς, ο τόμος των πρακτικών του έχει εκτυπωθεί από τον εκδοτικό οίκο ΑΡΧΟΝΤΑΡΙΚΙ και θα παρουσιαστεί τον Δεκέμβριο του 2023, στο πλαίσιο ειδικής εκδήλωσης».*

Ο Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου Καθηγητής κ. Εμμανουήλ Βαρβούνης διατυπώνει σύντομες σκέψεις κατά την έναρξη του Συνεδρίου

Το πρόγραμμα συνεχίσθηκε με τις εισηγήσεις της Α΄ και της Β΄ Συνεδρίας ως εξής:

- Α’ Συνεδρία: Οι πρώτοι Χριστιανικοί αιώνες

Πρόεδρος: Σεβ. Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Ιγνάτιος
Κωνσταντίνος Μπελέζος, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ, με θέμα: «Ιωάννης ο Θεολόγος και οι Εκκλησίες της Αποκαλύψεως»
Βασίλειος Τζέρπος, Επίκουρος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, με θέμα: «Η γέννηση του Χριστιανισμού στη Μικρά Ασία. Οι ιεραποστολικοί σταθμοί και το έργο του Αποστόλου Παύλου στην περιοχή»
Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, με θέμα: «Ο Παύλειος Διάλογος με την ετερότητα. Σύγχρονες προεκτάσεις»

Δημήτριος Μόσχος, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΕΚΠΑ, με θέμα: «Από τον Απόστολο Παύλο στον Μέγα Βασίλειο: Ο ρόλος της ελληνικής πολιτικής οργάνωσης στον εκχριστιανισμό της Μικράς Ασίας»

- Β’ Συνεδρία: Η Βυζαντινή περίοδος

Πρόεδρος: Αρχιμ. Θεόκλητος Μέντης
Γεώργιος Χαριζάνης, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας ΔΠΘ, με θέμα: «Η Γαλατία της Μικράς Ασίας. Από την εγκατάσταση των Γαλατών (3ος αι. π.Χ.) στην κατάκτηση της περιοχής από τους Τούρκους (13ος αι. μ.Χ.)»

Κωνσταντίνος Χολέβας, Πολιτικός Επιστήμων, με θέμα: «Μικρασιατικό Αγιολόγιο κατά τη μέση και ύστερη Βυζαντινή περίοδο»
Εμμανουήλ Βαρβούνης, Καθηγητής Λαογραφίας και Κοσμήτωρ της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών ΔΠΘ, με θέμα: «Επιδράσεις των Μοναστικών Κέντρων της Μικράς Ασίας στον Αιγαιοπελαγίτικο νησιωτικό χώρο: Ορισμένα παραδείγματα»
Αρχιμ. Δαμασκηνός Πετράκος, Δρ Θεολογίας, Α΄ Γραμματεύς της Ιεράς Συνόδου, με θέμα: «Αρχιεπίσκοπος Αθηνών Χρυσόστομος Β’ – Μητροπολίτης Ηλείας Αντώνιος: Μία φιλία γεννιέται στη Μικρασία» (Η ανακοίνωση αυτή μετατέθηκε από τη Δ΄ Συνεδρία λόγω κωλύματος του ομιλητού)
Το Σάββατο 21 Οκτωβρίου το πρωί πραγματοποιήθηκαν η Γ΄ και η Δ΄ Συνεδρία με το ακόλουθο πρόγραμμα:

- Γ’ Συνεδρία: Η Ορθόδοξη Εκκλησία στη Μικρά Ασία και στην Ανατολική Θράκη μετά την Οθωμανική κατάκτηση

Πρόεδρος: Κωνσταντίνος Χολέβας
Γιώργος Καραμπελιάς, Ιστορικός Ερευνητής – Συγγραφέας, με θέμα: «Η Ορθόδοξη Εκκλησία και η διάσωση της Ελληνικής ταυτότητας στη Μ. Ασία, την Κων/πολη και την Ανατολική Θράκη (15ος – 19ος αιώνας)»
Γεώργιος Τσουκνίδας, Επιστημονικός Συνεργάτης της Ακαδημίας Αθηνών, με θέμα: «Ιστορικογεωγραφικά της Μικράς Ασίας από τον Συναξαριστή του Αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου»
Γεώργιος Ναθαναήλ, Δρ Λαογραφίας, με θέμα: «Το μωσαϊκό απεικονίσεων Αγίων και Νεομαρτύρων της Σμύρνης και τα μηνύματά τους»
Κωστής Κοκκινόφτας, Ιστορικός – Συνεργάτης του Κέντρου Μελετών της Ιεράς Μονής Κύκκου, με θέμα: «Κύπριοι Κληρικοί στη Μικρά Ασία και Μικρασιάτες κληρικοί στην Κύπρο (18ος – 20ός αι.)»

- Δ’ Συνεδρία: Η δράση και το μαρτύριο των Ορθοδόξων κληρικών κατά την

περίοδο 1914-1923

Πρόεδρος: Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος
Πασχάλης Βαλσαμίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΔΠΘ, με θέμα: «Ανέκδοτη Έκθεση του Τρωάδος Νεοφύτου, αναφερόμενη στην κατάσταση που επικρατούσε σε χωριά της Μητροπόλεως Δέρκων μετά τους Βαλκανικούς Πολέμους (1914)»
Ηλίας Μογλενίδης, Υποψήφιος Δρ Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ, με θέμα: «Συλλογές Εκθέσεων, μαρτυριών και θλιβερών αναμνήσεων αυτοπτών και αυτηκόων μαρτύρων εκ της Μικρασιατικής μετοικεσίας, για την ποιμαντική διακονία και τη θυσιαστική δράση του ιερού κλήρου της Ανατολής, τεθησαυρισμένες στο ιστορικό έγκριτο περιοδικό της Ιεράς Μητροπόλεως Φλωρίνης, Πρεσπών και Εορδαίας “Σάλπιγξ Ορθοδοξίας”»
Κωνσταντίνος Παρχαρίδης, Δικηγόρος και Υποψήφιος Δρ Νομικής Σχολής ΔΠΘ, με θέμα: «Εθνοϊερομάρτυς Χρυσόστομος: Η Αρχιερατεία του στη Δράμα»
Ιωάννης Μπουγάς, Θεολόγος, με θέμα: «Ο Εθνοϊερομάρτυς Μητροπολίτης Σμύρνης Χρυσόστομος και οι προσπάθειές του για την ειρηνική συνύπαρξη των λαών και των χριστιανικών κοινοτήτων στη Μικρά Ασία»
Το απόγευμα του Σαββάτου παρουσιάσθηκαν οι ανακοινώσεις των δύο τελευταίων Συνεδριών με τους εξής ομιλητές:

- Ε’ Συνεδρία: Η Συνθήκη της Λωζάννης, η ανταλλαγή των πληθυσμών και το Οικουμενικό Πατριαρχείο

Πρόεδρος: Καθηγητής κ. Εμμανουήλ Βαρβούνης
Αθανάσιος Καραθανάσης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ και Καθηγητής του Πανεπιστημίου Λευκωσίας, με θέμα: «Παρατηρήσεις στη Συνθήκη της Λωζάννης»
Κωνσταντίνος Γκίνιος, Ιστορικός – Διεθνολόγος, με θέμα: «Το ζήτημα του Οικουμενικού Πατριαρχείου στις διαπραγματεύσεις της Διάσκεψης της Λωζάννης, μέσα από τα πρακτικά που παρουσιάστηκαν στο Κοινοβούλιο της Μεγάλης Βρετανίας το 1923»
Ιωάννης Μπακιρτζής, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Εθνολογίας ΔΠΘ, με θέμα: «Η “μονοκονδυλιά” της υψηλής διπλωματίας στη Διάσκεψη της Λωζάννης, άλλως η προσφυγοποίηση της ρωμέϊκης κοινότητας του Κάραγατς/Ορεστιάδας»
Κωνσταντίνος Φωτιάδης, Ομότιμος Καθηγητής Ιστορίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, με θέμα: «Το Κρυπτοχριστιανικό ζήτημα του Πόντου σήμερα»

- Στ’ Συνεδρία: Χριστιανική Τέχνη και Μνημεία στον Μικρασιατικό χώρο

Πρόεδρος: Καθηγήτρια κ. Αικατερίνη Γαλάνη

Πασχάλης Ανδρούδης, Επίκουρος Καθηγητής Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας ΑΠΘ, με θέμα: «Οι βυζαντινοί ναοί του Αγίου Αμφιλοχίου στο Ικόνιο και του Αγίου Γεωργίου στο κάστρο της Alanya (Μ. Ασία). Προσέγγιση της αρχικής τυπολογίας και των μετασκευών του»

Πασχάλης Ανδρούδης, Petra Lučeničová (Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Αρχαιολογίας ΑΠΘ) και Ελένη Φάκα (Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Αρχαιολογίας ΑΠΘ), με θέμα: «Οι μεσοβυζαντινοί ναοί του Αγίου Γρηγορίου Ναζιανζηνού στην Καρβάλη (Güzelyurt) και του Αγίου Γεωργίου (Karagedik Kilise) στην κοιλάδα του Περιστρέμματος της Καππαδοκίας»

Μαρίνα Πετκάκη, Μεταπτυχιακή φοιτήτρια Αρχαιολογίας ΑΠΘ, με θέμα: «Η αρχιτεκτονική των προσκυνηματικών κέντρων της Μικράς Ασίας (5ος – 6ος αι.)»

Ιωάννης Κολάκης, Ιστορικός, με θέμα: «Τα ίχνη του Χαλεπά στην Ερυθραία»

Βασίλειος Μεϊχανετσίδης, Δρ Κανονικού Δικαίου και Διδάσκων στο Τμήμα Θεολογίας του ΕΚΠΑ, με θέμα: «Εθνοκτονία/Πολιτισμική Γενοκτονία (καταστροφή μνημείων) των Ελλήνων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας: Ιστορικές και Σύγχρονες Όψεις»

Στο τέλος του Συνεδρίου παρουσιάσθηκαν τα Πορίσματα από τον Πρόεδρο της Επιστημονικής Επιτροπής, Καθηγητή κ. Εμμανουήλ Βαρβούνη, Κοσμήτορα της Σχολής Κλασικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του ΔΠΘ.

Ο κ. Βαρβούνης ανακοίνωσε το θέμα του Γ΄ Επιστημονικού Συνεδρίου Μνήμης Μικρασιατικού Ελληνισμού, το οποίο θα διοργανώσει η Ειδική Συνοδική Επιτροπή Πολιτιστικής Ταυτότητος της Εκκλησίας της Ελλάδος, τον Οκτώβριο του 2024. Το γενικό θέμα θα είναι:

«Η κληρονομιά των προσφύγων και η νεοελληνική κοινωνία του 20ού αιώνος. Θρησκευτικές παραδόσεις, συγγραφείς, τέχνη, σωματεία, διατήρηση της μνήμης κ.λπ.».